

Iwona Lindyberg

Od Redakcji

Niepełnosprawność nr 15, 7-10

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Od Redakcji

Oddajemy do Państwa rąk 15 już numer czasopisma „Niepełnosprawność” poświęcony różnym obliczom choroby i niepełnosprawności oraz tematyce szeroko rozumianego wsparcia społecznego. Zebrane w tym tomie poszczególne teksty zawierają wiele wątków dotyczących społecznego, medycznego, pedagogicznego czy też kulturowego „uwikłania” choroby oraz niepełnosprawności.

W niniejszym tomie jednym z istotniejszych kontekstów dla namysłu nad owym uwikłaniem jest ten, który dotyczy wsparcia społecznego, a taki charakter mają między innymi oddziaływania edukacyjne, rehabilitacyjne czy też te z zakresu pomocy społecznej.

S. Byra w swoim tekście przybliży czytelnikowi pewien konstrukt społeczny określany mianem „paradoksu niepełnosprawności”, który z jednej strony jest pewnym wskaźnikiem postępujących konstruktywnych przeobrażeń w obrębie psychospołecznej sytuacji osoby z niepełnosprawnością, a z drugiej strony jest dowodem na utrzymujące się wciąż stereotypowe postrzeganie osoby z niepełnosprawnością. Niewątpliwie taka perspektywa generuje potrzebę poznawania mechanizmów, które odpowiedzialne są za powstanie i utrwalanie się zjawiska „paradoksu niepełnosprawności” oraz poszukiwania argumentów podważających zasadność jego przyjęcia.

W dwóch tekstach S. Byra i M. Parchomiuk przedstawiają istotną kategorię teoretyczną jaką jest kategoria stygmatyzacji. W obu opracowaniach autorzy dokonali analizy zjawiska stygmatyzacji przeniesionej, mając na względzie funkcjonowanie członków rodzin (ze szczególnym uwzględnieniem rodziców) dzieci z niepełnosprawnością i chorobą. W tekstach została wskazana specyfika stygmatyzacji przeniesionej, zwłaszcza w wymiarze funkcjonalnym i podkreślony został jej relacyjny charakter, mając na uwadze zarówno jego przebieg, jak i konsekwencje. Warty podkreślenia jest fakt, na co wskazują autorzy tekstów poświęconych stygmatyzacji przeniesionej, iż wyjaśnienie mechanizmów jej działania dostarczyć może informacji użytecznych dla zrozumienia przystosowania do życia z niepełnosprawnością czy chorobą, zarówno członków rodziny, jak i samej jednostki niepełnosprawnej.

W centrum zainteresowania F. Wojciechowskiego i S. Opozdy-Suder znalazła się przestrzeń oddziaływań ortopedagogicznych ze szczególnym uwzględnie-

niem społecznych aspektów wypełniania zadań przez pedagoga specjalnego w kontekście przemian dokonujących się we współczesnej rzeczywistości. Autorzy tekstu podjęli się uchwycenia splotu czynników wpływających na kształtowanie się tożsamości zawodowej pedagoga w odniesieniu do wyzwań i zagrożeń ponowoczesności. Szczególnie interesującą kategorią w kontekście szeroko rozumianego wsparcia społecznego jest kategoria doradztwa ortopedagogicznego w postępowaniu usprawniającym. Niewątpliwie dla autorów klamrą spinającą całość ich dociekań stał się problem profesjonalizmu działań ortopedagogicznych w kontekście swoiście pojętej interdyscyplinarnej wymiany.

K. Tera w kolejnym tekście niniejszego tomu skupia swoje rozważania wokół wczesnego wspomagania rozwoju w kontekście wsparcia społecznego i pomocy społecznej. Autorka w swoim tekście przybliży czytelnikowi specyfikę wczesnego wspomagania rozwoju i jego korelację ze wsparciem społecznym oraz pomocą społeczną. W niniejszym opracowaniu znalazło się omówienie bardzo ciekawych wątków tej korelacji, takich jak elementy wsparcia kierowanego do rodziców dziecka z niepełnosprawnością we wczesnym wspomaganiu rozwoju czy też wczesne wspomaganie jako interwencja w niestymulujące środowiska.

Z tekstu E. Krzymowskiej wyłania się obraz krótkiej, bo zaledwie 25-letniej, historii szkolnictwa wyższego otwierającego się na osoby z niepełnosprawnością. Otwieranie się szkolnictwa wyższego na studenta z niepełnosprawnością stanowi według autorki duży krok na drodze do emancypacji tej grupy społecznej, a w wymiarze jednostkowych doświadczeń okres studiów może stać się czasem intensywnego rozwoju do samoświadomości w budowaniu swojej przyszłości, do aktywności i jakości życia, które daje poczucie szczęścia.

W centrum zainteresowania K. Stankiewicz i A. Zbierchowskiej znalazło się doświadczenie nietypowego macierzyństwa, które zaburzać może naturalny rytm rozwoju kobiety, jej funkcjonowania w związku czy cykl życia rodziny. Autorki w swoim tekście podjęły się analizy dwóch (pozornie) różnych i odległych wydarzeń w życiu kobiety: przedwczesnego zostania matką w przypadku nastolatki oraz straty dziecka. Niewątpliwie tekst ten może być przyczynkiem do dyskusji na temat specyfiki wsparcia niezbędnego jednostce na różnych etapach jej życia.

W tekście I. Lindyberg istotną kategorią teoretyczno-empiryczną są doświadczenia dorosłych osób z głębszą niepełnosprawnością intelektualną. Tekst jest próbą ukazania znaczeń nadawanych niepełnosprawności przez badane dorosłe osoby z głębszą niepełnosprawnością intelektualną. Badania te wpisują się w paradygmat narracyjno-biograficzny, a ich celem jest nie tylko opis doświadczeń, ale przede wszystkim zrozumienie i wsparcie człowieka z niepełnosprawnością intelektualną w kontekście jego „świata przeżywanego”.

W opracowaniu R. Zubrzyckiej odnaleźć można rozważania dotyczące problemów osób z mukowiscydozą i ich rodzin. Temat ten rzadko jest podejmowany w opracowaniach akcentujących wymiar wsparcia społecznego dedykowanego osobom „uwikłanym” w codzienną koegzystencję z tą chorobą. Warto podkreślić, iż specyfika mukowiscydozy, jej wieloobjawowość, terminalny charakter oraz wyzwania związane z wsparciem osoby chorej i jej rodziny sprawiają, że choroba ta stanowi poważne wyzwanie dla specjalistów z wielu dziedzin.

B. Szczupał w kolejnym tekście niniejszego tomu skupia swoje rozważania wokół sytuacji społecznej osób z niskorosłością. W artykule znalazł się opis teorii naznaczania społecznego oraz zjawiska stygmatyzacji społecznej wobec osób z niedoborem wzrostu. Autorkę interesowały główne ograniczenia i trudności doświadczane przez osoby z niedoborem wzrostu, problemy z zakresu funkcjonowania psychospołecznego, trudności w adaptowaniu się w środowisku społecznym oraz znaczenie strategii radzenia sobie. Powyższe konteksty w których omówione zostały problemy, jakich doświadczać mogą osoby z niskorosłością, są kluczowe w dyskusji o specyfice adresowanego do nich wsparcia społecznego.

Tekst B. Antoszewskiej jest poświęcony sytuacji dziecka z chorobą nowotworową. Autorkę interesuje ból jako doświadczenie bardzo indywidualne i typowe dla choroby nowotworowej. U wielu dzieci z chorobą nowotworową jest on najczęściej występującą dolegliwością, a jego występowanie jest uzależnione przede wszystkim od czynników związanych z chorobą, jak i od specyfiki zabiegów diagnostycznych czy też terapeutycznych. W niniejszym tekście znaleźć można wiele przemyśleń autorki dotyczących wsparcia dzieci doświadczających bólu podczas choroby nowotworowej.

A. Włodarczyk-Dudka w swoim opracowaniu prezentuje poglądy Temple Grandin w kontekście relacji między autystami a zwierzętami z ich ponadprzeciętnymi zdolnościami. Autorka przedstawia ciekawe oblicze zaburzeń ze spektrum autyzmu, a osoby dotknięte tą chorobą stawia w nowej roli, jako pośredników między zwierzętami a resztą ludzi. Niewątpliwie tak ciekawe i inne spojrzenie na zachowania osób autystycznych warunkować może pewne przeformułowanie dotyczące specyfiki ich wsparcia.

M. Obara-Gołębiowska i K. Przybyłowicz w ostatnim tekście niniejszego tomu zajęły się problematyką otyłości będącej jednym z najpoważniejszych zagrożeń zdrowotnych we współczesnym świecie. Autorki omawiają wyniki swoich badań dotyczących analizy stylu życia kobiet otyłych, uczestniczących w zorganizowanych programach redukcji masy ciała. W tekście została podkreślona rola promocji zdrowia jako jednej z podstaw działań mających na celu poprawę stanu zdrowia społeczeństwa. Według autorek jest to wyzwanie przede wszystkim dla rodziców, którzy we współpracy z pedagogami i nauczycielami powinni realizować cele edukacji zdrowotnej.

Oddając do państwa rąk kolejny już numer „Niepełnosprawności” mamy nadzieję, że zamieszczone w nim teksty, w których przedstawione zostały różne oblicza choroby i niepełnosprawności w kontekście szeroko rozumianego wsparcia społecznego, stać się mogą zaczynem do własnych poszukiwań teoretycznych czy empirycznych. Zapraszamy oczywiście do dzielenia się nimi na łamach następných numerów naszego czasopisma.

Iwona Lindyberg
Redaktor tomu